

EVROPSKA
KOMISIJA

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN
VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 13.6.2018
JOIN(2018) 17 final

SKUPNO SPOROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**Elementi za strategijo EU zoper nedovoljeno strelno orožje ter osebno in lahko orožje in
pripadajoče strelivo
„Zaščita orožja, varnost za državljane“**

1. Uvod

Nedovoljeno strelno orožje ter osebno in lahko orožje še naprej prispeva k nestabilnosti in nasilju v Evropski uniji, njeni neposredni sosesčini ter drugod po svetu. Nedovoljeno orožje spodbuja terorizem in konflikte na svetu ter s tem ovira prizadevanja EU na področju razvoja, kriznega upravljanja, humanitarne pomoči in stabilizacije v nekaterih regijah sosedstva EU in v Afriki. Znotraj EU ima nedovoljeno orožje očiten vpliv na notranjo varnost, saj spodbuja organizirani kriminal in teroristom zagotavlja sredstva za napade na evropskih tleh.

Poročilo generalnega sekretarja Združenih narodov iz leta 2016 o vseh vidikih nedovoljene trgovine z osebnim in lahkim orožjem¹ navaja, da se je število državljanskih vojn v svetu v zadnjem desetletju potrojilo. Oboroženi spopadi, ki jih pogosto spodbuja širjenje nedovoljenega osebnega in lahkega orožja, imajo ključno vlogo pri tem, da skoraj 800 milijonov ljudi nima dovolj hrane.

Nedovoljeno strelno orožje se uporablja za zastraševanje in prisilo v trgovini s prepovedanimi drogami in ljudmi, podžiga spopade med rivalskimi uličnimi tolkami in krepí moč teroristov. Teroristični napadi v Evropi so pokazali povezavo med organiziranim kriminalom in terorizmom, zlasti pri prometu s strelnim orožjem, in jasno kažejo, da grožnja terorizma vključuje različna področja kriminala in ima več razsežnosti. Europol je v oceni ogroženosti zaradi hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala (SOCTA)² iz leta 2017 navedel, da so se z nedavnimi terorističnimi napadi znotraj EU in drugod, ki so jih s pomočjo strelnega orožja, pridobljenega z nedovoljeno trgovino, izvedli džihadistični teroristi, pokazale smrtonosne posledice te nedovoljene trgovine.

Evropski svet je leta 2005 sprejel Strategijo EU za boj proti nedovoljenemu kopičenju osebnega in lahkega orožja in pripadajočega streliva ter trgovini z njimi³, da bi podprl Akcijski program ZN za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje vseh oblik nezakonite trgovine z osebnim in lahkim orožjem, ki je bil sprejet 20. julija 2001⁴. Komisija je v evropski agendi za varnost⁵, ki jo je sprejela leta 2015, nedovoljeno trgovino s strelnim orožjem opredelila kot eno od prioritet v okviru splošnega cilja prekinitve dejavnosti teroristov in organiziranih kriminalnih združb, ki se ukvarjajo s hudimi oblikami organiziranega kriminala. Temu sta sledila akcijski načrt EU za boj proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in eksplozivi ter njihovi uporabi⁶ in pregled regulativnega okvira Unije za zakonito nabavo in posedovanje strelnega orožja⁷.

¹ <https://s3.amazonaws.com/unoda-web/wp-content/uploads/2016/10/english.pdf>.

² <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/>.

³ Svet 5319/06 <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=SL&f=ST%205319%202006%20INIT>.

⁴ A/CONF.192/15.

⁵ Evropska agenda za varnost, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu (COM(2015) 185 final, 28.4.2015).

⁶ Izvajanje evropske agende za varnost: akcijski načrt EU za boj proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in eksplozivi ter njihovi uporabi, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu (COM(2015) 624 final, 2.12.2015).

⁷ [Direktiva 91/477/EGS](#) o nadzoru nabave in posedovanja orožja (UL L 256 13.9.1991, str. 51) in Uredba (EU) št. 258/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2012 o izvajanju člena 10 Protokola Združenih narodov o nedovoljeni proizvodnji strelnega orožja, njegovih sestavnih delov in streliva ter trgovini z njimi, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (Protokol ZN o strelnem orožju), uvedbi izvoznih dovoljenj za strelno orožje, njegove sestavne dele in strelivo ter ukrepov glede njihovega uvoza in tranzita (UL L 94, 30.3.2012, str. 1).

Da bi na mednarodni ravni okrepili prizadevanja za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje vseh oblik nedovoljene trgovine z osebnim in lahkim orožjem, so v tem skupnem sporočilu Komisije ter visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko predstavljeni elementi za revidirano strategijo o osebnem in lahkem orožju. Pri tem so upoštevane spreminjajoče se varnostne razmere, vodilna načela Globalne strategije za zunanjo in varnostno politiko EU iz leta 2016⁸, razvoj pri nadzoru nad konvencionalnim orožjem (kot je začetek veljavnosti Pogodbe o trgovini z orožjem decembra 2014)⁹ in ukrepi v okviru izvajanja evropske agende za varnost iz leta 2015, da bi se dosegel napredek pri vzpostavljanju prave in učinkovite varnostne unije.

Namen revidirane strategije je usmerjati celostne, kolektivne in usklajene evropske ukrepe za preprečevanje in zaježitev nedovoljenega pridobivanja osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva s strani teroristov, storilcev kaznivih dejanj in drugih nepooblaščenih akterjev ter za povečanje preglednosti in odgovornosti v zakoniti trgovini z orožjem.

Medtem ko je trgovina s strelnim orožjem za civilno uporabo urejena na ravni EU¹⁰, države članice svoja stališča o izvozu osebnega in lahkega orožja kot vojaškega materiala usklajujejo v okviru skupne zunanje in varnostne politike (SZVP)¹¹. Pravno razlikovanje med strelnim orožjem za civilno uporabo in tistim za vojaško uporabo postane brezpredmetno, ko se orožje preusmeri v nezakoniti tok. Za celovito obravnavo te grožnje je v tem sporočilu zajeto tako strelno orožje za civilno uporabo kot tudi strelno orožje za vojaško uporabo.

Vojaško orožje ima nepogrešljivo vlogo pri ohranjanju varnosti, svobode in miru, kadar se uporablja v skladu z mednarodnim pravom, vključno z mednarodnim pravom na področju človekovih pravic in mednarodnim humanitarnim pravom. Hkrati pa lahko vojaško orožje že po sami opredelitvi povzroči smrt in uničenje. Ta ambivalenca pomeni, da morajo vlade, ki nadzorujejo tako orožje, zagotoviti, da se z njim trguje na odgovoren in pregleden način, ter preprečiti, da bi zaradi kršitve embargov na orožje in sporazumov s končnimi uporabniki prišlo v roke teroristov, storilcev kaznivih dejanj in drugih nepooblaščenih uporabnikov.

V tem sporočilu se izraz „osebno in lahko orožje“¹² uporablja, kadar je poudarek na vojaškem orožju, izraz „strelno orožje“¹³ pa se uporablja, kadar je izrecno vključeno strelno orožje za

⁸ <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>.

⁹ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21.

¹⁰ Glej opombo 7.

¹¹ Skupno stališča Sveta 2008/944/SZVP z dne 8. decembra 2008, ki opredeljuje skupna pravila glede nadzora izvoza vojaške tehnologije in opreme. Za prenos vojaške tehnologije in opreme znotraj EU se uporablja Direktiva 2009/43/ES.

¹² Osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo je opredeljeno kot vojaško orožje in vključuje:

- (a) osebno orožje: jurišne puške; vojaške polavtomatske puške in karabinke; vojaški revolverji in pištole s samodejnim polnjenjem; lahki mitraljezi; brzostrelke, vključno z avtomatskimi pištolami;
- (b) lahko orožje: težki mitraljezi; topovi, havbice in minometi kalibra do 100 mm; bombometi; netrzajni topovi; rakete, ki se izstrelijo z rame, ter drugi protitankovski sistemi in sistemi zračne obrambe z izstrelki, vključno z LPRSZO, pod pogojem, da jih nosi posameznik ali skupina;
- (c) dele osebnega in lahkega orožja;
- (d) dodatke za osebno in lahko orožje (kot so nočni strelni daljnogledi, dušilci poka itd.); in
- (e) strelivo za osebno in lahko orožje.

Ta opredelitev ne vpliva na morebitno prihodnjo mednarodno dogovorjeno opredelitev osebnega in lahkega orožja.

¹³ Pojem „strelno orožje“ ima širše področje uporabe, ki zajema tako orožje za civilno kot tudi za vojaško uporabo. Protokol ZN o strelnem orožju opredeljuje strelno orožje kot vsako prenosno cevno orožje, ki izstreljuje, je namenjeno izstreljevanju ali ga je mogoče enostavno prilagoditi za izstreljevanje strellov, krogel ali

civilno uporabo.

izstrelkov z aktiviranjem razstreliva, razen starinskega strelnega orožja ali njegovih kopij. Opozoriti je treba, da nekatere vrste lahkega orožja, kot so raketometi, niso strelno orožje. Zato izraz „strelno orožje“ ne zajema vsega osebnega in lahkega orožja.

2. ZATIRANJE NEDOVOLJENEGA STRELNEGA OROŽJA TER OSEBNEGA IN LAHKEGA OROŽJA: CILJI IN UKREPI

Za učinkovit boj proti nedovoljeni proizvodnji in preusmerjanju strelnega orožja / osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva in nedovoljeni trgovini z njimi so potrebni določitev norm in pravil ter izvajanje, izvrševanje in komuniciranje s strani vladnih agencij ter nacionalnih, regionalnih in svetovnih akterjev. Ukrepati je treba v vseh fazah življenjskega cikla strelnega orožja / osebnega in lahkega orožja ter streliva: proizvodnji, izvozu, skladiščenju in odstranitvi.

EU si v skladu z Globalno strategijo za zunanjo in varnostno politiko Evropske unije in njenimi načeli¹⁴ ter v skladu z evropsko agendo za varnost prizadeva za ohranitev in zaščito mirnega in varnega okolja za svoje državljane ter za podpiranje varnosti in spodbujanje razvoja v sosedstvu in v širšem svetu. Zato ta strategija temelji na naslednjih načelih:

- enotnosti – sprejetje skupnega in usklajenega pristopa med zunanjimi politikami držav članic in EU ter med notranjimi in zunanjimi politikami;
- spodbujanju sodelovanja in partnerstva na vseh ravneh;
- prevzemanju odgovornosti v zvezi s prioritetskimi regijami, zlasti tistimi, ki bi lahko ogrozile varnost EU in za katere je najbolj verjetno, da bodo imele koristi od ukrepov EU;
- spodbujanju na pravilih temelječe svetovne ureditve sodelovanja, katere ključno načelo je večstranskost, v njenem osrčju pa Organizacija združenih narodov, in ki temelji na spoštovanju mednarodnega prava, vključno s pravom o človekovih pravicah in mednarodnim humanitarnim pravom, z namenom vzpostavitve mirnega in trajnostno naravnega sveta; in
- vključevanju vidikov spolov in raznolikosti v projekte in ukrepe na področju nadzora nad osebnim in lahkim orožjem.

2.1 Krepitev normativnega okvira za zajezitev nedovoljenega strelnega orožja ter osebnega in lahkega orožja

2.1.1 Akcijski program ZN o osebnem in lahkem orožju ter mednarodni instrument za sledenje

Akcijski program ZN o osebnem in lahkem orožju¹⁵ še naprej zagotavlja celovit instrument, ki je edini univerzalni okvir za obvladovanje grožnje, ki jo predstavlja nedovoljeno osebno in lahko orožje. Mednarodni instrument za sledenje¹⁶ je politično zavezujoč instrument, ki opisuje zahteve in določa svetovni standard za označevanje, vodenje evidenc ter sledenje osebnega in lahkega orožja. Glavni cilj revidirane strategije EU je še naprej polno in učinkovito izvajanje akcijskega programa ZN o osebnem in lahkem orožju ter mednarodnega instrumenta za sledenje na nacionalni, regionalni in svetovni ravni. To sporočilo zato predstavlja ukrepe za izboljšanje izvajanja akcijskega programa ZN o osebnem in lahkem orožju na nacionalni in regionalni ravni v EU. Poleg tega predlaga tudi sodelovanje in pomoč v drugih regijah sveta in na svetovni ravni.

¹⁴ https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/pages/files/eugs_review_web_13.pdf.

¹⁵ [http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20\(E\).pdf](http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20(E).pdf).

¹⁶ <http://www.poa-iss.org/InternationalTracing/InternationalTracing.aspx>.

Ukrepi:

- EU bo še naprej podpirala sodelovanje in pomoč pri izvajanju akcijskega programa ZN o osebnem in lahkem orožju s poudarkom na regionalnem sodelovanju ter bo tudi v prihodnje sodelovala pri usklajevanju z drugimi donatorji in ga podpirala. Ta podpora bo zajemala zbiranje in uničevanje presežnega osebnega in lahkega orožja ter streliva, fizično zaščito in upravljanje zalog osebnega in lahkega orožja ter streliva, razvoj zmogljivosti za označevanje, vodenje evidenc in sledenje, razvoj zmogljivosti za nadzor nad izvozom orožja, razvoj zmogljivosti za kazenski pregon v boju proti nedovoljeni trgovini, podporo pri spremljanju embargov na orožje in sledenje preusmerjenega orožja.

Naslednji koraki:

- Novi projekti v okviru akcijskega programa ZN o osebnem in lahkem orožju bodo upoštevali analizo in celovito oceno, ki jo bo pripravila visoka predstavnik glede učinka in učinkovitosti projektov za nadzor nad osebnim in lahkim orožjem, izvedenih med letoma 2005 in 2017 na podlagi strategije za osebno in lahko orožje iz leta 2005.

2.1.2 Pogodba o trgovini z orožjem

Pogodba o trgovini z orožjem¹⁷ določa najvišje možne mednarodne standarde za reguliranje ali izboljšanje reguliranja mednarodne trgovine s konvencionalnim orožjem (vključno z osebnim in lahkim orožjem) ter je namenjena preprečevanju in izkoreninjenju nedovoljene trgovine s konvencionalnim orožjem in preprečevanju njegovega preusmerjanja.

Ukrepi:

- Svet je pozvan, naj še naprej podpira vsesplošno uporabo in izvajanje Pogodbe o trgovini z orožjem.

2.1.3 Protokol ZN o strelnem orožju

Namen Protokola ZN o strelnem orožju¹⁸ je lajšati in krepiti sodelovanje z namenom preprečevanja, zatiranja in izkoreninjenja nedovoljene proizvodnje strelnega orožja ter trgovine z njim. Komisija se je v imenu EU o protokolu pogajala in ga podpisala leta 2002. EU ga je lahko ratificirala leta 2014, po tem, ko so bila sprejeta strožja pravila o prenosu strelnega orožja za civilno uporabo v Uniji in drugje¹⁹.

Ukrepi:

- EU bo še naprej podpirala izvajanje Protokola ZN o strelnem orožju in njegov mehanizem pregleda ter krepila zmogljivosti partnerskih držav in podregij za izvajanje

¹⁷ <https://www.un.org/disarmament/att/>.

¹⁸ Protokol o nedovoljeni proizvodnji strelnega orožja, njegovih sestavnih delov in streliva ter trgovini z njimi, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (UNTOC); <http://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/the-firearms-protocol.html>.

¹⁹ UL L 89, 25.3.2014, str. 7.

učinkovitega nadzora nad strelnim orožjem v skladu s Protokolom. Komisija zlasti poziva države članice, da v celoti izvedejo njeno priporočilo z dne 17. aprila 2018 o o takojšnjih ukrepih za izboljšanje varnosti ukrepov glede izvoza, uvoza in tranzita strelnega orožja, njegovih delov in pomembnih sestavnih delov ter streliva²⁰.

2.1.4 Cilji OZN glede trajnostnega razvoja

Nedovoljeno in nenadzorovano širjenje osebnega in lahkega orožja lahko podžiga in podaljšuje oborožene spopade in oborožene nasilje, kar negativno vpliva na dobro upravljanje, javni red in mir ter na dostop do izobraževanja, zdravstvenega varstva, pravnega varstva in drugih državljskih pravic. Povezave med oboroženim nasiljem, konflikti in skromnim razvojem so dobro poznane. Države so se s konkretnim ciljem št. 16.4 v okviru ciljev OZN glede trajnostnega razvoja²¹ zavezale, da bodo do leta 2030 znatno omejile nezakonite finančne tokove in trgovino z orožjem, okrepile ponovno pridobivanje in vračanje nezakonito prilaščene premoženja ter se borile proti vsem oblikam organiziranega kriminala. Zato bi morala biti ta strategija namenjena blaženju in preprečevanju negativnih učinkov, ki jih ima nedovoljena trgovina z osebnim in lahkim orožjem ter pripadajočim strelivom na trajnostni razvoj.

Ukrep:

- EU bo prispevala k prizadevanjem za doseg ciljev OZN glede trajnostnega razvoja, vključno s konkretnim ciljem št. 16.4 (znatna omejitev nedovoljene trgovine z orožjem do leta 2030), tako da bo državam in regijam pomagala pri oblikovanju in izvajanju nacionalnih in regionalnih kazalnikov.

2.1.5 Močnejše norme EU

Poleg veljavnih norm EU je Svet pozvan, naj preuči možnosti za sprejetje novega sklepa, da bi se med drugim povečala sledljivost osebnega in lahkega orožja, izboljšala dokumentacija o končni uporabi v okviru nadzora nad izvozom osebnega in lahkega orožja ter izmenjavale informacije o preusmeritvi orožja. EU bo poleg tega v svojih sporazumih o partnerstvu in trgovini z drugimi državami še naprej predlagala standardno klavzulo o nadzoru nad osebnim in lahkim orožjem. Klavzulo bi bilo mogoče posodobiti v skladu z novo strategijo.

Ukrep:

- EU bo v sporazumih o partnerstvu in trgovini z drugimi državami še naprej uvajala standardno klavzulo o nadzoru nad osebnim in lahkim orožjem.

Naslednji koraki:

- Svet je pozvan, da razmisli o sprejetju sklepa o označevanju vsega osebnega in lahkega orožja, da bi se izboljšala sledljivost;

²⁰ COM(2018) 2197 final.

²¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>.

- Komisija bo, kot se zahteva v skladu z Direktivo 91/477/EGS²², sprejela delegirani akt o elektronski izmenjavi podatkov o dovoljenjih za prenos strelnega orožja za civilno uporabo v drugo državo članico ter vzpostavila elektronski sistem, s katerim lahko države članice izmenjujejo takšne podatke.

2.2 Izvajanje norm v različnih fazah življenjskega cikla strelnega orožja / osebnega in lahkega orožja

2.2.1 Nadzor nad proizvodnjo strelnega orožja ter osebnega in lahkega orožja

Proizvodnja strelnega orožja ter osebnega in lahkega orožja, njegovih delov, dodatkov in streliva je v EU dobro urejena, pravila, ki urejajo skladiščenje osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva, pa so namenjena zmanjšanju tveganj preusmerjanja.

Razvoj pri zasnovi strelnega orožja ter osebnega in lahkega orožja, kot je večja uporaba polimernih okvirjev in modularne zasnove, ogroža učinkovitost mednarodnega instrumenta za sledenje, ki je svetovni standard za označevanje osebnega in lahkega orožja. Zato bi bilo treba sprejeti ukrepe za posodobitev mednarodnega instrumenta za sledenje, da bi upošteval ta razvoj.

EU spodbuja in podpira raziskave in razvoj na področju tehnologije in konstrukcijskih elementov, katerih cilj je zmanjšati tveganje za preusmerjanje strelnega ter osebnega in lahkega orožja in streliva, trgovino z njimi in njihovo nedovoljeno uporabo. Zavzema se za uporabo novih tehnologij za učinkovitejše upravljanje zalog osebnega in lahkega orožja, nadzor nad uporabo, označevanje, vodenje evidenc in sledenje.

Ukrepi:

- EU bo še naprej obravnavala nedovoljeno proizvodnjo strelnega orožja in streliva. Metode nedovoljene proizvodnje se nenehno razvijajo in jih lahko olajša uporaba delov, tiskanih v 3D-tehniki. Med temi metodami so nedovoljena ponovna usposobitev onesposobljenega strelnega orožja, obrtna proizvodnja in nedovoljena predelava plašilnih ali signalnih pištol, zasnovanih za manevrsko strelivo, ali flobertovk, nedovoljena predelava streliva in nedovoljena uporaba naprav za ponovno polnjenje streliva. Komisija bo pozorno spremljala izvajanje svojega prihodnjega izvedbenega akta o določitvi tehničnih specifikacij za plašilno in signalno orožje za namene uporabe Direktive 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja²³;
- ker sta označevanje in skrbno vodenje evidenc bistvena za uspešno sledenje, bo EU še naprej podpirala celovito izvajanje mednarodnega instrumenta za sledenje.

Naslednji koraki:

- Da bi se na svetovni ravni ohranila ter še povečala učinkovitost mednarodnega instrumenta za sledenje, bodo EU in njene države članice predlagale, da se glede na

²² V skladu s členom 13(5) Direktive 91/477 mora biti ta izvedbeni akt sprejet do 14. septembra 2018.

²³ Člen 10(4) Direktive (EU) 2017/853 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o spremembi Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja (UL L 137, 24.5.2017, str. 22), ki naj bi bil sprejet do 14. septembra 2018.

razvoj v zasnovi osebnega in lahkega orožja, kot so modularna zasnova in polimerni okvirji, razmisli o uvedbi priloge k mednarodnemu instrumentu za sledenje;

- EU bo uporabila relevantne instrumente za podporo raziskavam in razvoju na področju zanesljive in stroškovno učinkovite tehnologije za zaščito osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva in zmanjšanje nevarnosti preusmerjanja.

2.2.2 Nadzor nad izvozom osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva

EU in njene države članice podpirajo izvajanje in splošno uporabo Pogodbe o trgovini z orožjem. EU se na podlagi izvajanja Pogodbe o trgovini z orožjem bori proti preusmerjanju orožja tako, da podpira zmogljivosti za določanje geografskih lokacij preusmerjanja na podlagi sledenja, bolje uporablja sisteme za izmenjavo informacij in s prekinitvijo ponudbe preusmerjevalcem, ki so bili opredeljeni v okviru nadzora nad izvozom orožja, blaži tveganja za nadaljnje preusmerjanje.

Neregulirano posredovanje je še naprej vir preusmerjanja osebnega in lahkega orožja. Zaradi nadnacionalne narave dejavnosti posredovanja orožja je potrebno mednarodno sodelovanje.

Ukrepi:

- EU bo še naprej spodbujala odgovoren in učinkovit nadzor nad izvozom orožja v svojem sosedstvu v skladu s Skupnim stališčem 2008/944/SZVP glede vojaškega orožja in Uredbo (EU) št. 258/2012 glede strelnega orožja za civilno uporabo;
- visoka predstavica in države članice bodo zagotovile pravilno in polno izvajanje Skupnega stališča 2003/468/SZVP o posredovanju orožja.

Naslednji koraki:

- Komisija še naprej spremlja sistem EU in potrebo po morebitnih izboljšavah pri izvoznih dovoljenjih ter uvoznih in tranzitnih ukrepih za strelno orožje za civilno uporabo, njegove sestavne dele in strelivo, kot je navedla v svojem sporočilu z dne 12. decembra 2017²⁴;
- Svet je pozvan, naj razmisli o sprejetju sklepa o dovoljenjih za končne uporabnike za izvoz osebnega in lahkega orožja, pri tem pa upošteva delo OVSE v zvezi s tem;
- ESZD bo v dogovoru z državami članicami povečala zmogljivost spletnega sistema COARM²⁵ za izmenjavo informacij, ki so pomembne za oceno tveganja preusmerjanja, med organi držav članic za nadzor izvoza v kontekstu izvoznih dovoljenj, pri čemer bo

²⁴ COM(2017) 737 final, 12. december 2017.

²⁵ Spletna platforma za izmenjavo informacij med organi držav članic, pristojnimi za nadzor izvoza, ki je bila ustanovljena na podlagi delovne skupine Sveta za izvoz konvencionalnega orožja (COARM). Delovna skupina za izvoz konvencionalnega orožja opravlja delo v zvezi z nadzorom izvoza konvencionalnega orožja. Deluje tudi kot forum, kjer države članice sporočajo in izmenjujejo informacije o svojih izvoznih politikah za države, ki niso članice EU, ter o nacionalnih zavrnitvah zahtevkov za izvozna dovoljenja za države, ki niso članice EU.

upoštevala raven varnosti sistema in informacij;

- glede na omejen obseg Priporočila Komisije z dne 17. aprila 2018²⁶ bodo države članice v oceni tveganja, ki se opravi pred izdajo izvoznega dovoljenja za osebno in lahko orožje ter strelivo, upoštevale morebitno zgodovino preusmerjanja s strani predvidenih prejemnikov in posrednikov;
- glede na omejen obseg Priporočila Komisije z dne 17. aprila 2018 so države članice pozvane k uporabi evropskega informacijskega sistema kazenskih evidenc (ECRIS) in prihodnjega sistema ECRIS-TCN (državljeni tretjih držav), da bi se zagotovilo, da so informacije iz kazenskih evidenc o subjektih/osebah, obsojenih zaradi trgovine z orožjem, na voljo organom za nadzor izvoza orožja, da jih ti uporabijo pri oceni tveganja, ki jo opravijo z zvezi z vlogo za dovoljenje za vojaško tehnologijo in opremo.

2.2.3 Varno upravljanje zalog osebnega in lahkega orožja ter streliva

Varno upravljanje nacionalnih zalog osebnega orožja in streliva je ključnega pomena za omejevanje nedovoljenega širjenja orožja. Slaba zaščita zalog je ključni dejavnik za preusmerjanje orožja in streliva z zakonitega na nedovoljene trge. Zaščita zalog je zlasti negotova v državah, ki so jih prizadeli nasilni konflikti ali slabo upravljanje.

Ukrepi:

- EU in njene države članice bodo še naprej pomagale drugim državam izboljševati upravljanje in zaščito državnih zalog, in sicer z okrepitvijo nacionalnih zakonodajnih in upravnih okvirov in institucij, ki urejajo zakonito dobavo in upravljanje zalog osebnega in lahkega orožja ter streliva za obrambne in varnostne sile, pri čemer bo poseben poudarek namenjen označevanju in vodenju evidenc;
- EU bo spodbujala in izvajala standarde in dobre prakse za ravnanje z osebnim orožjem (mednarodni standardi za nadzor nad osebnim orožjem (ISACS)) in strelivom (mednarodne tehnične smernice za upravljanje zalog streliva (IATG)).

2.2.4 Odgovorno odstranjevanje osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva

Presežki osebnega in lahkega orožja ter streliva nastanejo, ko zaloge presežejo trenutne in predvidene potrebe. Poleg tega nedovoljeno orožje, ki se zaseže ali zbere v okviru kampanj prostovoljnega zbiranja ali razoroževanja, demobilizacije in ponovnega vključevanja, pogosto konča kot zaloga. Edini način za odpravo tveganja preusmeritve tega presežnega orožja je njegova odgovorna odstranitev, po možnosti z uničenjem, saj onesposobitev orožja ni nujno dokončna, če se ne izvede v skladu z ustreznimi standardi. Pred uničenjem zaseženega in zbranega strelnega orožja je treba evidentirati njegovo oznako, da se omogočijo sledenje ali druge preiskave njegovega izvora. Komisija je sprejela skupne smernice o standardih in

²⁶

COM(2018) 2197 final, 17. april 2018.

tehnikah za onesposobitev²⁷, ki se lahko koristno uporabijo kot globalna predloga za varno in dokončno onesposobitev strelnega orožja.

Ukrepi:

- EU in njene države članice bodo spodbujale ter nudile pomoč za odgovorno odstranjevanje presežnega zaseženega in drugače pridobljenega osebnega in lahkega orožja ter streliva, po možnosti z uničenjem;
- za zagotovitev, da onesposobljeno strelno orožje postane nepreklicno neuporabno, bo Komisija skupaj z visoko predstavnico in državami članicami spodbujala standarde EU za onesposobitev strelnega orožja na svetovni ravni, tudi prek sodelovanja s tretjimi državami.

2.2.5 Horizontalna vprašanja

EU in njene države članice so zavezane k izboljševanju usklajevanja svojih ukrepov in pobud v boju proti trgovini s strelnim orožjem, da bi se izkoristile sinergije, povečala interoperabilnost med relevantnimi zbirkami podatkov in drugimi informacijskimi sistemi ter preprečilo podvajanje prizadevanj.

Izboljšani izmenjava informacij, raziskave, zbiranje podatkov in analiza različnih vidikov trgovine s strelnim orožjem ter kaznivih dejanj, storjenih s strelnim orožjem, so bistveni za oblikovanje dobre slike obveščevalnih podatkov in za prilagajanje nastajajočim varnostnim potrebam. Izboljšati je treba uporabo obstoječih orodij ter oceniti morebitne sinergije in interoperabilnost med obstoječimi zbirkami podatkov EU in mednarodnimi zbirkami podatkov s področja kazenskega pregona, da bi se spremljala trgovina z osebnim in lahkim orožjem, med drugim z zbiranjem, analizo in izmenjavo relevantnih podatkov. Europol ter Evropska agencija za mejno in obalno stražo imata lahko vlogo na tem področju, prav tako pa bi bilo treba spodbujati nadaljnjo uporabo sistema iARMS.

Ukrepi:

- EU bo spodbujala nadaljnjo uporabo sistema iARMS;
- Komisija bo še naprej sodelovala z Europolom, Interpolom in državami članicami, da bi se povečale sinergije in interakcije med schengenskim informacijskim sistemom (SIS)²⁸ ter Interpolovima evidenco nedovoljenega strelnega orožja in sistemom upravljanja spremljanja (iARMS)²⁹, s čimer se bo omogočilo nadaljnje ukrepanje, kot je predvideno v akcijskem načrtu EU za boj proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in eksplozivi ter njihovi uporabi³⁰.

²⁷ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/337 z dne 5. marca 2018 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) 2015/2403 o določitvi skupnih smernic o standardih in tehnikah za onesposobitev, ki zagotavljajo nepreklicno neuporabnost onesposobljenega strelnega orožja (UL L 333, 19.12.2015, str. 62).

²⁸ *Trdnejši in pametnejši informacijski sistemi za meje in varnost*, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu (COM(2016) 205 final, 6.4.2016).

²⁹ <https://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms-trafficking/INTERPOL-Illicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>.

³⁰ Akcijski načrt EU za boj proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in eksplozivi ter njihovi uporabi, COM(2015), 624 final z dne 2. decembra 2015.

- Komisija bo z razpoložljivimi finančnimi instrumenti še naprej podpirala in spodbujala raziskave in ukrepe zoper trgovino z orožjem in s tem povezana kazniva dejanja³¹.

2.3 Skladnost na podlagi spremljanja in izvrševanja

EU je v edinstvenem položaju, da pomaga razbijati kriminalne trge s svojim zakonodajnim in operativnim delom, vključno s policijskim in carinskim sodelovanjem in viri financiranja, ter s sodelovanjem z drugimi državami in mednarodnimi organizacijami na področju kazenskega pregona³². Europol in Evropska agencija za mejno in obalno stražo imata lahko vlogo na tem področju.

Operativno sodelovanje je eden od stebrov ukrepanja EU v okviru evropske agende za varnost. Večletni cikel politike Eurola proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in hudim oblikam mednarodnega kriminala od obdobja 2014–2017 dalje vključuje boj proti trgovini s strelnim orožjem kot eno od prednostnih področij kriminala, na katerem je treba krepiti sodelovanje organov kazenskega pregona³³. Novi cikel politike (2018–2021) proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in hudim oblikam mednarodnega kriminala je ohranil to prioriteto³⁴. Leta 2017 je bilo v okviru Europolovega projekta za analizo orožja in eksplozivov prejetih veliko več prispevkov kot v letu 2016, kar je dejavno podpiralo preiskovalne ukrepe.

Izmenjava obveščevalnih podatkov o trgovini s strelnim orožjem ter osebnim in lahkim orožjem poteka tudi prek poročil Obveščevalnega centra EU (EU INTCEN).

Ukrepi:

- Od Obveščevalnega centra EU (EU-INTCEN) se po potrebi zahteva, da v sodelovanju s Komisijo, Europolom in Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo pripravi poročila o trgovini z osebnim in lahkim orožjem ter strelivom;
- Agencija EU za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (CEPOL) bi morala še naprej zagotavljati usposabljanje za uradnike zadevnih organov glede trgovine s strelnim orožjem ter osebnim in lahkim orožjem;
- EU bo izboljševala čezmejno sodelovanje med pravosodnimi organi in organi kazenskega pregona ter spodbujala pristojne organe držav članic, vključno s carinskimi organi, da vzpostavijo nacionalne kontaktne točke za strelno orožje, pripravljajo boljše analize vseh razpoložljivih informacij na področju nedovoljenega strelnega orožja in zagotavljajo polno sodelovanje pri izmenjavi informacij z Europolom na področju trgovine s strelnim orožjem;
- vse države članice bi morale zagotoviti sodelovanje v okviru cikla politike EU proti

³¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police_en.

³² V tej strategiji izraz „kazenski pregon“ pomeni dejavnost policije, mejne in obalne straže ter carine.

³³ Sklepi Sveta o oblikovanju in izvajanju političnega cikla EU za organizirani kriminal in hude oblike mednarodnega kriminala (dok. 15358/10, COSI 69, ENFOPOL 298, CRIMORG 185, ENFOCUSTOM 94, 10.6.2011).

³⁴ Sklepi Sveta o določitvi prednostnih nalog EU v boju proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu za obdobje 2014–2017 (dok. 12095/13, 7.6.2013).

organiziranemu kriminalu in hudim oblikam mednarodnega kriminala. To bi moralo veljati tudi za tovrstne informacije, ki so zbrane in posredovane Agenciji za mejno in obalno stražo v okviru operacij, ki jih usklajuje Agencija.

2.4 Mednarodno sodelovanje in pomoč

2.4.1. Mednarodna raven

Na mednarodni ravni EU podpira učinkovito čezmejno sodelovanje med pravosodnimi organi in organi kazenskega pregona, da bi se zagotovilo polno sodelovanje teh organov pri izmenjavi informacij z Europolom na področju trgovine s strelnim orožjem. Cilj je izogniti se podvajanju prizadevanj, zagotoviti usklajevanje z drugimi dvostranskimi, regionalnimi in večstranskimi pobudami ter izboljšati sodelovanje pri preiskavah čezmejnih kaznivih dejanj. EU je na podlagi sklepov Sveta in namenske podpore prek instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru³⁵ ter drugih instrumentov med največjimi donatorji sredstev za sodelovanje pri nadzoru nad osebnim in lahkim orožjem ter za pomoč drugim državam in regionalnim organizacijam na tem področju. EU podpira izvajanje Akcijskega programa ZN glede nezakonite trgovine z osebnim in lahkim orožjem, Pogodbe o trgovini z orožjem in Protokola o strelnem orožju. Čeprav nasilje na podlagi spola s strelnim orožjem ter osebnim in lahkim orožjem v vsakem primeru pomeni kršitev človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava, Pogodba o trgovini z orožjem vsebuje izrecne določbe za obravnavo tveganj, povezanih z uporabo strelnega orožja v tem kontekstu. Resolucije Varnostnega sveta ZN³⁶ posebej pozivajo h krepitvi vloge žensk v prizadevanjih za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje nedovoljenega prenosa, destabilizirajočega kopičenja ter zlorabe osebnega in lahkega orožja.

Ukrepi:

- EU bo proaktivno sodelovala v globalnem programu za strelno orožje Urada ZN za droge in kriminal (UNODC), kar zadeva globalno zbiranje in analizo podatkov o trgovini s strelnim orožjem, ter krepila zmogljivosti partnerskih držav in podregij pri izvajanju učinkovitega nadzora nad strelnim orožjem v skladu s Protokolom o strelnem orožju;
- EU bo še naprej podpirala Interpolovo evidenco nedovoljenega strelnega orožja in sistem upravljanja spremljanja (iARMS);
- EU bo spodbujala sodelovanje in izmenjavo informacij, zlasti med državami vzdolž glavnih poti trgovine v EU in iz nje;
- EU bo sodelovala s Svetovno carinsko organizacijo pri izvajanju strategije za osebno in lahko orožje;
- visoka predstavnica bo ocenila in analizirala vpliv in učinkovitost projektov za nadzor nad osebnim in lahkim orožjem, ki jih je podprla EU in so se v okviru izvajanja

³⁵ Uredba (EU) št. 230/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014.

³⁶ Resolucija Varnostnega sveta ZN 1325 (2000) in nadaljnje resolucije o ženskah, miru in varnosti, npr. UNSCR 2242 (2015).

strategije za osebno in lahko orožje iz leta 2005 izvajali v državah, ki niso članice EU, med letoma 2005 in 2018;

- EU bo sistematično vključevala načelo enakosti spolov v zasnovu novih projektov na področju boja proti nasilju, storjenem s strelnim orožjem, ter nadzora nad osebnim in lahkim orožjem na splošno in v zvezi s tem izmenjavala dobre prakse;
- EU bo spodbujala in izvajala standarde in dobre prakse za ravnanje z osebnim orožjem (ISACS);
- države članice bodo izboljšale sodelovanje z Europolom glede nedovoljenega prometa s strelnim orožjem in uporabe strelnega orožja v državah, ki niso članice EU, ter spodbujale nadaljnje sodelovanje organov pri operativnem sodelovanju, izmenjavi informacij in skupnem ukrepanju na področju kazenskega pregona.

EU že podpira spremljanje tokov nedovoljenega osebnega in lahkega orožja na območjih konfliktov, da bi opredelila najučinkovitejše načine za prekinitev dobave. Podatki, pridobljeni z identifikacijo in sledenjem nedovoljenega osebnega in lahkega orožja ter streliva, prispevajo k izboljšanju nadzora nad izvozom orožja, med drugim zaradi boljše oceno tveganja, dovoljenj za končne uporabnike in spremljanjem končne rabe.

Ukrepi:

- Svet je pozvan, da preuči načine za izboljšanje spremljanja in izvrševanja embargov na orožje v EU;
- EU bo podpirala delo odborov ZN, ki spremljajo embarge na orožje, in preučila možnosti za izboljšanje dostopa do njihovih ugotovitev glede preusmerjanja in nedovoljenega strelnega orožja ter osebnega in lahkega orožja za namene nadzora nad izvozom orožja;
- Svet je pozvan, da misijam in operacijam skupne varnostne in obrambne politike (SVOP) po potrebi in v okviru njihovih pooblastil ter ob upoštevanju lokalne podpore in razpoložljivih virov podeli vlogo pri podpiranju osveščanja o osebnem in lahkem orožju, pri organizaciji usposabljanja, povezanega z nadzorom nad tem orožjem, pri podpori ustreznega upravljanja zalog orožja ter pri spremljanju gibanj nedovoljenega osebnega in lahkega orožja ter streliva (vključno s čezmejno trgovino), kakor je primerno. Kadar je to ustrezno in po navodilih držav članic, bi lahko misije in operacije SVOP podpirale tudi lažje evidentiranje, sledenje in odstranjevanje zaseženega nedovoljenega osebnega in lahkega orožja. Svet bi se lahko oprl na izkušnje, pridobljene iz misij/operacij SVOP, katerih mandati so vključevali naloge v zvezi z osebnim in lahkim orožjem (npr. EUFOR Althea v Bosni in Hercegovini).
- EU bo še naprej financirala raziskovalna prizadevanja, usmerjena na izvor nedovoljenega osebnega in lahkega orožja na območjih konfliktov, kot je na primer projekt iTrace organizacije Conflict Armament Research. Spodbujala bo nadaljnje raziskave, analize in študije na tem področju, pri čemer se bo opirala na obstoječe zmogljivosti, kot je konzorcij EU za neširjenje orožja in razoroževanje;

- EU bo podpirala nacionalne zmogljivosti na območjih, ki jih pretresajo konflikti, da bi se izsledil izvor nedovoljenega osebnega in lahkega orožja ter streliva na teh območjih, pri čemer se bo opirala na izkušnje, pridobljene v okviru projekta iTrace.

2.4.2. Regionalna raven

Na regionalni ravni bodo EU in njene države članice okrepile zmogljivosti kazenskega pregona, da bi se opredelile, prekinile in prepovedale mreže trgovine z orožjem ter preprečilo, da bi teroristi in storilci kaznivih dejanj prišli do strelnega orožja na nedovoljenem trgu, med drugim s preprečevanjem nedovoljenega financiranja in prevoza orožja ter s krepitvijo vloge mejne policije ter carinskih in pristaniških organov pri obravnavanju nedovoljenih tokov orožja v pomorskem prometu. Zaradi čezmejne narave trgovine z orožjem je zlasti pomembno, da se vključijo sosednje države, tudi če niso neposredno prizadete.

EU bo spodbujala povezave med akterji kazenskega pregona, ki se ukvarjajo s trgovino z orožjem, ter organi, pristojni za nadzor izvoza, da bi se zagotovila izmenjava informacij o glavnih poteh nedovoljenih tokov v Evropo ter s tem spodbudilo hitro sprejetje preventivnih ali popravnih ukrepov. Ukrepi bodo vključevali spodbujanje izmenjave informacij, neposredno komunikacijo med preiskovalnimi organi, skupno načrtovane preiskave in hitro izvršitev zahtevkov za sodelovanje, vse znotraj vzpostavljenega pravnega okvira. Posebna pozornost bo namenjena čezmejnemu sodelovanju z državami južnega in vzhodnega sosedstva.

Europol bo posebno pozornost namenil prizadevanjem policijskih in carinskih organov držav članic ter organov Unije, držav, ki niso članice EU, in mednarodnih organizacij na področju preprečevanja in boja proti oblikam kriminalitete, ki spadajo v njegove pristojnosti in so povezane z nezakonitimi dejavnostmi kriminalnih združb in posameznikov, ki so vpleteni v nezakonito posedovanje osebnega in lahkega orožja ter trgovanje z njim, vključno z njegovim strelivom in sestavnimi deli.

EU bo okrepila dialog in sodelovanje z regionalnimi organizacijami, ki delujejo na področju nadzora nad osebnim in lahkim orožjem, tako da bo svoje dejavnosti usklajevala z regionalnimi strategijami in akcijskimi načrti.

Zahodni Balkan

EU bo v skladu s strateškimi cilji iz sporočila Komisije z naslovom „Verodostojna širitvena perspektiva in okrepljeno sodelovanje Unije z Zahodnim Balkanom“ (vodilna pobuda 2; varnost in migracije)³⁷ še naprej podpirala Center jugovzhodne in vzhodne Evrope za nadzor nad osebnim in lahkim orožjem (SEEASAC), ki deluje pod okriljem UNDP, ohranjala sodelovanje z relevantnimi regionalnimi organizacijami na področju nadzora nad osebnim in lahkim orožjem ter upoštevala regionalne pobude, kot je časovni načrt za obravnavo nedovoljenega osebnega in lahkega orožja na Zahodnem Balkanu. Širše gledano bo s številnimi instrumenti in politikami še naprej vlagala v preprečevanje in razreševanje regionalnih sporov. Ta strategija se osredotoča na nadzor nad konvencionalnim orožjem, ki je bistven element širših politik za preprečevanje terorizma in boj proti njemu.

³⁷

COM(2018) 65 final, 6. februar 2017, in priloga.

Čeprav je bil v zadnjih letih dosežen znaten napredek, zlasti v jugovzhodni Evropi, so obseg kopičenja osebnega in lahkega orožja ter streliva, neustrezni pogoji skladiščenja, razširjenost nedovoljenega posedovanja in vrzeli v izvajanju še naprej omejevali učinkovitost prizadevanj za nadzor nad strelnim orožjem / osebnim in lahkim orožjem na delih Zahodnega Balkana. Za učinkovitejšo obravnavo dobave nedovoljenega strelnega orožja in velikih zalog orožja bo poudarek na uničenju presežnega orožja, dokumentiranju in sledenju nedovoljenega osebnega in lahkega orožja, izmenjavi informacij z uporabo evropskih, regionalnih in svetovnih poti za izmenjavo informacij (npr. Europol in Interpol) ter uvedbi in izvajanju skupnih operacij.

Ukrepi:

- EU bo podpirala prizadevanja za zmanjšanje presežnih zalog osebnega in lahkega orožja ter streliva, zmanjšanje nedovoljenega posedovanja, preprečevanje preusmerjanja in trgovine z orožjem, izboljšanje mejnih kontrol, izboljšanje označevanja, vodenja evidenc in sledenja osebnega in lahkega orožja ter zmogljivosti za njegovo odstranjevanje, povečanje ozaveščenosti in podporo zmogljivosti kazenskega pregona ob upoštevanju dolgoletne podpore, ki jo EU zagotavlja Centru jugovzhodne in vzhodne Evrope za nadzor nad osebnim in lahkim orožjem (SEEASAC), ki deluje pod okriljem UNDP, ter ohranitev podpore nacionalnim nadzornim sistemom in za upoštevanje relevantnih regionalnih pobud za zatiranje nedovoljenega osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva, kot je že omenjeni časovni načrt;
- EU in njene države članice bodo zagotovile skladno sodelovanje med Unijo in državami Zahodnega Balkana z izvajanjem pobud za boj proti trgovini s strelnim orožjem, kot je določeno v ciklu politike proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in hudim oblikam mednarodnega kriminala za obdobje 2018–2021, vključno s posebnimi operativnimi ukrepi (strelno orožje v okviru platforme EMPACT)³⁸ in akcijskim načrtom EU-Zahodni Balkan v okviru Integrativnega upravljanja notranje varnosti (IISG) na Zahodnem Balkanu;
- EU in njene države članice bodo uskladile prizadevanja EU z drugimi dvostranskimi, regionalnimi ali večstranskimi pobudami za zmanjšanje tveganja prekrivanja in izboljšanje učinkovitosti sodelovanja pri preiskavah čezmejnih kaznivih dejanj v skladu s sklepi Sveta z dne 13. decembra 2016³⁹;
- EU in njene države članice bodo v celoti izkoristile in ustvarjale sinergije med uradniki za zvezo Europola, ki bodo napoteni na Zahodni Balkan, SEESAC⁴⁰ in regionalnim načrtovanjem programov v okviru instrumenta za predpristopno pomoč (IPA) v zvezi z „bojem proti hudim kaznivim dejanjem na Zahodnem Balkanu“⁴¹ ter „merjenjem in

³⁸ EMPACT – Evropska večdisciplinarna platforma proti grožnjam kriminala.

³⁹ Sklepi so se navezovali na „potrebo po učinkovitem in intenzivnem regionalnem in mednarodnem sodelovanju, tudi z Europolom in Eurojustom, brez poseganja v stališča držav članic o statusu Kosova“.

⁴⁰ Program, ki se financira v okviru SZVP, obdobje 2017–2019: 6 508 136 EUR.

⁴¹ IPA, obdobje 2017–2019, 13 milijonov EUR: Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ).

ocenjevanjem organiziranega kriminala na Zahodnem Balkanu: podpora z dokazi podprtega oblikovanja politik⁴².

Naslednji koraki:

- z vrednotenjem akcijskega načrta o nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem za obdobje 2015–2019 se bo ocenila njegova učinkovitost pri obravnavanju dobave nedovoljenega strelnega orožja in velikih zalog orožja;
- cikel politike EU proti organiziranemu kriminalu bo, kolikor bo mogoče, vključil Zahodni Balkan v operativne dejavnosti. Države Zahodnega Balkana bodo povabljene, da sodelujejo v posebnih projektih Evropske večdisciplinarne platforme proti grožnjam kriminala in se udeležijo sestankov Stalnega odbora za operativno sodelovanje na področju notranje varnosti, vključno s sestanki, organiziranimi na *ad-hoc* osnovi v sodelovanju s Političnim in varnostnim odborom, kadar se obravnavajo projekti.

Vzhodno sosedstvo

Zaradi trenutne nestabilnosti v vzhodni Evropi se je povečal obseg nedovoljene trgovine s strelnim orožjem v različnih državah regije, kot je Ukrajina. To pomeni znatno dolgoročno varnostno grožnjo tako za Ukrajino kot za EU. Sodelovanje med EU in Ukrajino v zvezi s tem vprašanjem je zato v skupnem interesu. EU si prizadeva za dvostransko sodelovanje z Ukrajino in drugimi državami v regiji ter sistematično vključuje boj proti nedovoljenemu osebemu in lahkemu orožju v vsak dialog o varnostnih zadevah s partnerskimi državami v sosedstvu.

Ukrepi:

- EU in njene države članice bodo v dialog o varnostnih zadevah s partnerskimi državami v sosedstvu, kot je Ukrajina, vključile boj proti trgovini s strelnim orožjem / osebnim in lahkim orožjem;
- EU in njene države članice bodo vzpostavile poti za komunikacijo med strokovnjaki EU in ukrajinskimi strokovnjaki, določile kontaktno točko, ki bo zagotavljala nemoteno sodelovanje, ozaveščale, izmenjevale dobre prakse in strokovno znanje ter opredelile potrebe po usposabljanju in druge podporne ukrepe za krepitev zmogljivosti Ukrajine na tem področju;
- EU in njene države članice si bodo še naprej prizadevale za stalno tehnično okroglo mizo z Ukrajino, na kateri se bodo obravnavali pereča problematika nedovoljene trgovine s strelnim orožjem ter tveganja, da bi takšno orožje prišlo v roke teroristov in organiziranih kriminalnih združb.

Južno sosedstvo

Preusmerjanje in trgovanje z osebnim in lahkim orožjem še naprej podžigata dolgotrajne oborožene spopade na Bližnjem vzhodu in v severni Afriki (MENA) s širšimi regionalnimi

⁴²

IPA, obdobje 2015–2019, 2 milijonov EUR: Urad Združenih narodov za droge in kriminal (UNODC).

posledicami. V tej regiji nedovoljeno osebno in lahko orožje prihaja iz številnih virov, med drugim iz slabo zavarovanih zalog ter osebnega in lahkega orožja, ki izvira iz zakonite proizvodnje in odobrenega izvoza držav članic EU ter je naknadno preusmerjeno k nepooblaščenim končnim uporabnikom.

Cikel politike EU proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in hudim oblikam mednarodnega kriminala za obdobje 2018–2021 vključuje posebne operativne ukrepe v teh regijah, namenjene izboljšanju sodelovanja na področju nedovoljene trgovine s strelnim orožjem. Tesnejše dvostransko sodelovanje je bistveno za učinkovitejše obvladovanje nadnacionalne razsežnosti nezakonite trgovine s strelnim orožjem v regiji. Zato bi bilo treba spodbujati usklajevanje med EU ter Bližnjim vzhodom in severno Afriko na tem področju, pri tem pa poskrbeti, da ne pride do podvajanja prizadevanj ter da se zagotovita skladnost in usklajenost z obstoječimi pobudami, ki jih podpira ali financira EU.

Ukrepi na Bližnjem vzhodu in v severni Afriki:

- EU si bo v okviru varnostnega dialoga prizadevala okrepiti sodelovanje z **Alžirijo** pri nadzoru nad prenosom strelnega orožja in boju proti nedovoljeni trgovini z osebnim orožjem;
- EU bo še naprej podpirala **Tunizijo** na področju reforme varnostnega sektorja in upravljanja meja, predvsem s posebnim programom financiranja, ki bo imel neposreden vpliv na nadzor nad nedovoljeno trgovino s strelnim orožjem;
- EU bo spodbujala izvajanje vseh pobud za poglobitev sodelovanja z **Marokom** pri nadzoru nad izvozom strelnega orožja in blaga z dvojno rabo, kot je predvideno v akcijskem načrtu EU-Maroko o uveljavitvi prednostnega statusa⁴³;
- EU bo še naprej zagotavljala podporo **Libanonu** in **Jordaniji** pri boju proti organiziranemu kriminalu (vključno s pomočjo pri reformi varnostnega sektorja in podporo za integrirano upravljanje meja) ter pri nadzoru nedovoljene trgovine s strelnim orožjem;
- EU bo še naprej krepila sodelovanje z Bližnjim vzhodom in severno Afriko v boju proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem, tudi prek programa Euromed Police IV⁴⁴. Cilj tega regionalnega programa je okrepiti operativno in strateško policijsko sodelovanje v regiji MENA med nacionalnimi organi v partnerskih državah južnega sosedstva, pa tudi z državami članicami EU (in agencijami EU);
- EU bo še naprej podpirala spremljanje preusmerjanja orožja k nepooblaščenim akterjem v regiji ter ocene tveganja, oblikovane na podlagi obveščevalnih podatkov, in ukrepe za preprečevanje preusmerjanja, pri čemer bo upoštevala pozitivne rezultate projekta iTrace⁴⁵;
- EU bo še naprej podpirala krepitev zmogljivosti lokalnih organov pregona in varnostnih

⁴³ Skupni predlog sklepa Sveta o stališču Unije v okviru Pridružitvenega sveta, ustanovljenega z Evro-mediterranskim pridružitvenim sporazumom med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Kraljevino Maroko na drugi, glede sprejetja priporočila o izvajanju akcijskega načrta EU-Maroko o uveljavitvi prednostnega statusa (2013–2017) (/* JOIN/2013/06 final – 2013/0107 (NLE)).

⁴⁴ <https://www.euromed-police.eu/>.

⁴⁵ <https://www.conflictarm.com/itrace>.

sil, kar zadeva fizično zaščito in upravljanje zalog, uničenje presežnega orožja ter dokumentiranje in sledenje nedovoljenega osebne in lahkega orožja.

Ukrepi v Afriki (območje Sahela):

- EU bo podpirala sledenje mrež trgovcev na podlagi obveščevalnih podatkov, tudi na območju izven Sahela, da bi se bolj učinkovito preprečevalo tveganje, ki ga za stabilnost v regiji še naprej predstavlja obsežen odliv državnih zalog med političnimi krizami v **Maliju in Libiji**;
- EU bo podpirala krepitev zmogljivosti za upravljanje in vodenje evidenc v **Maliju in Libiji**, da bi se izboljšali sistemi za zaščito in upravljanje osebne in lahkega orožja, vključno z upravljanjem zalog, uničevanjem presežnega orožja ter celovitimi sistemi za evidentiranje orožja;
- EU bo podpirala zmogljivosti za sledenje in regionalno izmenjavo informacij, tudi prek regionalnih mehanizmov, kot so določbe o centru za izmenjavo informacij iz Konvencije Gospodarske skupnosti zahodnoafriških držav (ECOWAS) o nadzoru nad osebnim in lahkim orožjem, skupina G5 Sahel⁴⁶, Afriška unija in globalni kanali, kot je podatkovna zbirka iARMS;
- EU bo še naprej spodbujala nadaljnje pravosodno sodelovanje in skupne pobude na področju varovanja meja;
- EU bo podpirala zmogljivosti relevantnih akterjev za sledenje nedovoljenega osebne in lahkega orožja ter poročanje o njem, boj proti njem in njegovo odstranitev. Misijam skupne varnostne in obrambne politike v regiji bo podelila večjo vlogo pri spremljanju nedovoljenega osebne in lahkega orožja, organizaciji usposabljanj v zvezi z nadzorom nad osebnim in lahkim orožjem, podpiranju fizične zaščite in upravljanja zalog, uničenju presežnega orožja ter lažšanju sledenja in nadzora meja;
- EU bo proučila možnosti za sinergije s pobudo Afriške unije „Silencing the guns“⁴⁷, izjavo iz Bamaka o nedovoljenem osebnem in lahkem orožju, ki jo je sprejel Svet ministrov Afriške unije leta 2000⁴⁸, in strategijo Afriške unije proti nedovoljenemu osebnemu in lahkemu orožju, ki je bila sprejeta leta 2011 v Loméju⁴⁹;
- EU bo izboljšala svoje zmogljivosti za usklajevanje z drugimi donatorji pri nadzoru nad osebnim in lahkim orožjem v regiji.

Severna in Južna Amerika

Ukrepi v Severni in Južni Ameriki:

⁴⁶ <http://www.g5sahel.org/>.

⁴⁷

<https://issafrica.org/pscreport/uploads/AU%20Roadmap%20Silencing%20Guns%202020%20pdf%20en.pdf>.

⁴⁸

http://www.un.org/en/africa/osaa/pdf/au/cap_smallarms_2000.pdf.

⁴⁹

<https://www.unrec.org/docs/Strategy%20Final.pdf>.

- EU si bo prizadevala za sinergije z zadevnimi ameriškimi državami in regionalnimi organizacijami pri zmanjševanju nedovoljenega širjenja osebne in lahkega orožja ter trgovine z njim, da bi se zmanjšalo nasilje in kazniva dejanja⁵⁰.

⁵⁰ Glede na študijo UNODC iz leta 2013 je naklepni umor v letu 2012 povzročil smrt skoraj pol milijona ljudi (437 000) po vsem svetu. Tretjina (36 %) teh umorov se je zgodila v Severni in Južni Ameriki. Skoraj polovica vseh žrtev umorov je starih od 15 do 29 let, uporaba strelnega orožja pa je še posebej razširjena v regiji, kjer se dve tretjini (66 %) umorov zagreši s strelnim orožjem.

3. NADALJNJE UKREPANJE IN SKLEPNE UGOTOVITVE

To skupno sporočilo predstavlja elemente za skupno razumevanje in skupne prihodnje ukrepe EU za obravnavanje grožnje, ki jo predstavljajo nedovoljeno strelno orožje ter osebno in lahko orožje in pripadajoče strelivo, sklop ukrepov, ki naj bi jih sprejele EU in njene države članice znotraj meja EU, ter predloge za sodelovanje in pomoč pri nadzoru nad osebnim in lahkim orožjem v sosedstvu EU in drugod po svetu.

Komisija in visoka predstavnica Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko pozivata Svet, naj sprejme strategijo EU za boj proti nedovoljenemu strelnemu orožju ter osebni in lahki orožju in pripadajočemu strelivu, ki zajema tako strelno orožje za civilno uporabo kot tudi strelno orožje za vojaško uporabo, da bi se na podlagi elementov, predstavljenih v tem skupnem sporočilu, celovito obravnavala navedena grožnja.

ESZD in Komisija bosta pripravljali letna poročila o napredku pri izvajanju strategije.